

การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18
The Implementation of The Student Support System Under
The Secondary Educational Service Area Office 18

พัชราภรณ์ นาเหล็ก

Phacharaphon Nalek

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Educational Administration Branch Education Faculty Bangkokthonburi University

e-mail: noom_pat1@gmail.com

Received: February, 3 2022

Revised: February, 21 2022

Accepted: February, 25 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำนวน 396 คน กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ ประกอบด้วย 196 คน วิธีดำเนินการวิจัยมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ศึกษาปัญหาการวิจัย (2) การออกแบบการวิจัย (3) การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล (4) การเขียนรายงานการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบสมมติฐานโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และหากพบว่า มีความแตกต่างกัน จะทำการทดสอบความต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเซฟเฟ่

ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำแนกตามตำแหน่งของบุคลากรในโรงเรียนโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และ 3) ผลการเปรียบเทียบโดยจำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่ในด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

คำสำคัญ: ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, ความเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ABSTRACT

This research had the objectives to study and compare the implementation of the student support system of schools in the Secondary Educational Service Area Office 18 This research was a survey research. The population consisted of 396 people who were the school director and responsible teachers operate the school's student support system under the Office of the Secondary Educational Service Area office 18 and sample was 196 people who were selected by Stratified Random Sampling. Methods of conducting research consist of 4 steps: (1) study research problems (2) research design (3) data collection and analysis data (4). write research paper. The statistics used for data analysis were: Percentage, Mean, Standard Deviation and hypothesis testing by Independent t-test and One Way ANOVA.

The results of the research were found that: 1) Implementation of the school's student support system for the school which under the Secondary Educational Service Area Office 18 was at high level both in total and every aspects. 2) The results of comparative analysis of the performance of the student support system for schools under the Secondary Educational Service Area Office 18, classified by position of educational personnel, there were no differences in overall and every aspects. and 3) The results of comparisons classified by overall school size were not different but in knowing how to know each student individually aspect, was different statistically significant at .05.

Keywords: The student support system, The opinion of the school director and implementation teacher

---

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกรมสุขภาพจิต ได้ตระหนักถึงสภาพปัญหาดังกล่าว และให้ความสำคัญ ที่จะต้องมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้มีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ มีความชัดเจน มีการประสานงานความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทั้งในและนอกโรงเรียน รวมทั้งวิธีการ กิจกรรมและเครื่องมือต่าง ๆ ที่มีคุณภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอันจะส่งผลให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จในแนวคิดหลักการดำเนินงานดังนี้ มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต เพียงแต่ใช้เวลาและวิธีการที่แตกต่างกัน เนื่องจากแต่ละคนมีความเป็นปัจเจกบุคคล ดังนั้น การยึดนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาเพื่อดูแลช่วยเหลือทั้งด้านการ

ป้องกัน การแก้ไขปัญหาหรือการส่งเสริม จึงเป็นสิ่งจำเป็นความสำเร็จของงาน ต้องอาศัยการมีส่วนร่วม ทั้งการร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำของทุกคนที่ส่วนเกี่ยวข้อง (กรมสามัญศึกษา, 2544: 3)

สำนักงานวัฒนธรรมเขตบางปะกอก ได้ทำการศึกษาค้นคว้า สสำรวจสภาพการณ์ทางวัฒนธรรมเด็ก และเยาวชน เขตบางปะกอก ประจำปี 2555 ในมิติวัฒนธรรม 4 ด้าน คือ ด้านครอบครัว ด้านสื่อ ด้านศาสนา และด้านเศรษฐกิจ พบว่า เด็กและเยาวชนไม่ให้ความสำคัญกับเครือข่าย ไม่มีเวลาให้กันและกัน ปริมาณการใช้สื่อออนไลน์สื่อสารซึ่งกันและกัน รวมไปถึง กิจกรรมเข้าวัด โบสถ์ มัสยิด ร่วมกันระหว่าง คนในครอบครัวมีน้อย ส่วนด้านสื่อ ไม่นิยมการอ่านหนังสือสิ่งพิมพ์ ขาดปฏิสัมพันธ์ในกิจกรรมจิตอาสาและการมีส่วนร่วมคิดเห็นทางการเมืองผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ สำหรับด้านศาสนาไม่เคร่งในศาสนาที่ตนเองนับถือ เพราะคิดว่าการเป็นคนดีไม่จำเป็นต้องมีศาสนา ส่วนด้านพิธีกรรมทางศาสนาไม่มีความน่าสนใจทำให้ไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรม ในส่วนเรื่องความเข้าใจในความหมายหรือแก่นแท้พิธีกรรมทางศาสนามีน้อย ส่วนในด้านเศรษฐกิจ ปัญหาที่พบคือ ขาดระเบียบวินัยการใช้จ่ายเงิน ไม่มีการทำบัญชีรับจ่าย ที่สำคัญยังพบว่า มีรายจ่ายมากกว่ารายรับ รวมทั้ง ยังมีพฤติกรรมไปโรงเรียนสายเป็นประจำทำให้สะสมพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ การศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะจากการศึกษาหลายประการ ประการแรกข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย สำนักงานวัฒนธรรมเขตบางปะกอก ควรนำประเด็นปัญหากำหนดแนวทางเชิงนโยบายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ควรมีการทำบันทึกตกลงความร่วมมือร่วมกับกระทรวงที่มีหน้าที่รับผิดชอบภารกิจงานที่คล้ายคลึงกัน เช่น กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ฯลฯ เพื่อร่วมมือกันจัดทำยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนควบคู่ไปพร้อมกัน ประการที่สองข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ สำนักงานวัฒนธรรมเขตบางปะกอก ควรนำประเด็นปัญหาเข้าสู่กลไกการขับเคลื่อนของคณะกรรมการพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ระดับจังหวัด เพื่อระดมความร่วมมือในการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กและเยาวชน รวมทั้ง มีการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจศึกษาสภาพการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 18 ตามกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอนคือการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริมพัฒนาการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาและการส่งต่อว่าสามารถดำเนินงานได้ในระดับใด สถานภาพของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและขนาดของโรงเรียนมีความ แตกต่างกันหรือไม่ ผลการศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาคาดว่าจะจะเป็นข้อมูลในการวางแผน เพื่อพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้มีมาตรฐานสู่การปฏิบัติได้ดีขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18

2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำแนกตามตำแหน่ง และขนาดโรงเรียน

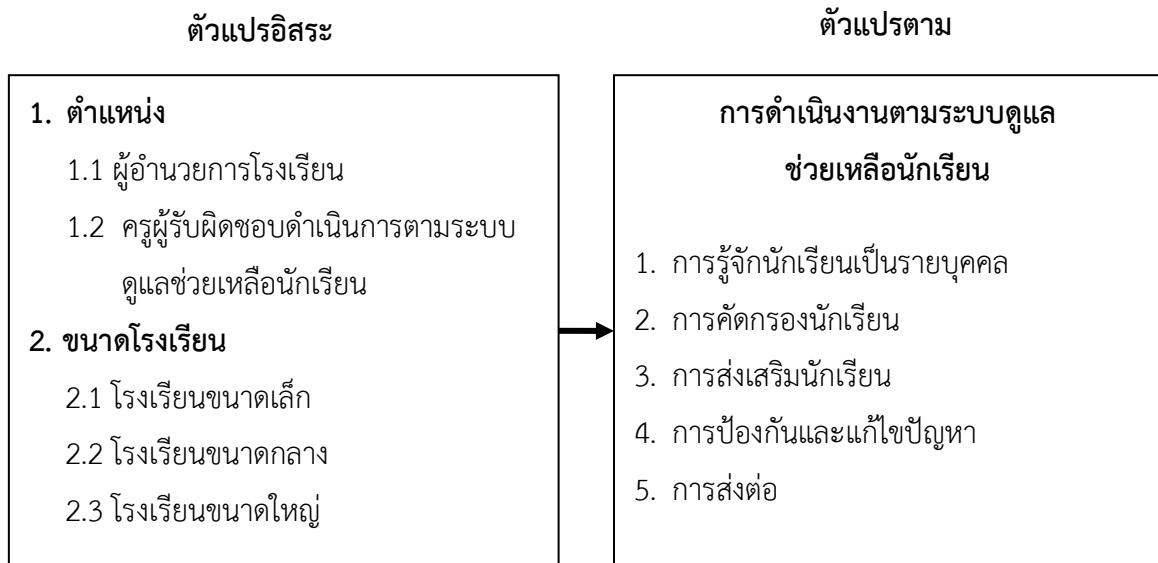
สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตาม ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 แตกต่างกัน

2. ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้แนวความคิดมาจากนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547: 36) ที่ได้กำหนดเป็นกระบวนการในการดำเนินงาน ตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา เนื้อหาของการศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยมีองค์ประกอบในการดำเนินงาน 5 ด้าน คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อนักเรียน

2. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรมี 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ในปีการศึกษา 2560 จำนวน 198 โรงเรียน จำนวน 198 คน และครูผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนละ 1 คน มี 198 โรงเรียน จำนวน 198 คน รวมประชากรทั้งหมด 396 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie&Morgan, 1970: 608) ได้กลุ่มตัวอย่างดังนี้ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 98 คน และครูผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 98 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 196 คนโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน

3. ตัวแปรในการวิจัย

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ 1) ตำแหน่ง แบ่งโดยเกณฑ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกได้ดังต่อไปนี้ (1) ผู้อำนวยการโรงเรียน และ (2) ครูผู้รับผิดชอบดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือ

นักเรียน 2) ขนาดของโรงเรียน โดยแบ่งตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 จำแนกได้ดังต่อไปนี้ (1) โรงเรียนขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียน ไม่เกิน 120 คน) (2) โรงเรียนขนาดกลาง (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121-300 คน) และ (3) โรงเรียนขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 301 คน ขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 เป็นรายด้าน จำนวน 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 สรุปผลได้ดังนี้

1. การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่นักเรียนมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการคัดกรองนักเรียน ตามลำดับ

1.1 การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายข้อเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ โรงเรียนประสานกับผู้ปกครอง โดยตรงเพื่อให้ได้ข้อมูลนักเรียนอย่างเป็นระบบสามารถนำข้อมูลมาใช้ได้สะดวกรวดเร็วและโรงเรียนมีการดำเนินการให้ครูสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีกับนักเรียนจนนักเรียนเกิดความไว้วางใจ เชื่อมั่น และศรัทธาตามลำดับ

1.2 การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ด้านการคัดกรองนักเรียนโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายข้อเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ โรงเรียนใช้เกณฑ์เดียวกันในการคัดกรองนักเรียนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ โรงเรียนแจ้งให้ผู้ปกครองได้ทราบข้อมูลนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา เพื่อความร่วมมือจากผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเหมาะสม และโรงเรียนมีการรายงานผลการคัดกรองนักเรียนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาให้การช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเหมาะสมตามลำดับ

1.3 การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายข้อเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกได้แก่ โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมนักเรียนกับนักเรียน

กลุ่มปกติให้พัฒนาได้เต็มศักยภาพ มากที่สุด รองลงมาได้แก่ โรงเรียนจัดกิจกรรมโดยการเน้นให้นักเรียนมีบทบาทในกิจกรรมได้มากที่สุดและโรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนรู้จักตนเอง รู้จักผู้อื่น และสังคมดีขึ้นตามลำดับ

1.4 การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายชื่อ เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ โรงเรียนดำเนินการให้ครูปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนทางด้านบุคลิกภาพ มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนดำเนินการให้ครูแนะนำในเรื่องการปรับตัว และโรงเรียนประสานอย่างเป็นระบบกับครูผู้สอนในการแก้ปัญหาของนักเรียนด้านการเรียนตามลำดับ

1.5 การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายชื่อ เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ โรงเรียนดำเนินการแก้ปัญหาในเบื้องต้นด้วยตนเองก่อน หากไม่สามารถแก้ปัญหาได้จึงดำเนินการส่งต่อนักเรียนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ โรงเรียนมีการประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ ภายในโรงเรียน เพื่อการส่งต่อนักเรียนและโรงเรียนมีการร่วมมือกันวิเคราะห์และพิจารณาข้อมูลนักเรียนเพื่อส่งต่อตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำแนกตามตำแหน่งของบุคลากรในโรงเรียนโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนด ส่วนการจำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ส่วนด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน และโดยรวมไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการศึกษาการส่งเสริมการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า

1. การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดย ครูที่ปรึกษาได้จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนานักเรียนให้รู้จักและเห็นคุณค่าในตนเอง มีทักษะชีวิต และทักษะทางสังคม รวบรวมข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อใช้ในการศึกษาพฤติกรรม และแสวงหาแนวทางในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนเมื่อเกิดปัญหา ครูที่ปรึกษาได้รับการนิเทศ กำกับ ติดตามผลจากหน่วยงานที่เหนือกว่าระดับโรงเรียน และได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารในโรงเรียน มีการให้ความสำคัญอย่างยิ่งในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา

นักเรียนเป็นอันดับแรก ทำให้ครูที่ปรึกษาสามารถปฏิบัติงานในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ในระดับมาก ประกอบกับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 มีนักเรียนจำนวนมากและนักเรียนมาจากครอบครัวที่มีสถานภาพและ สิ่งแวดล้อมที่ต่างกันอย่างกว้างขวางของนักเรียนนั้นจะต้องมีปัญหาในเรื่องของการปรับตัวนักเรียนที่ปรับตัวไม่ได้ย่อมก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย สอดคล้องกับผลวิจัยของบุญมา นาคะวะรังค์ (2549: 96 -97) ได้ศึกษากระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เป็นปัญหาทางสังคมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่ตะวันออกเฉียงเหนือ ตามการรับรู้ของครูรับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ที่ระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กัลยา พรมรัตน์ (2559) ได้ศึกษาสภาพการปฏิบัติงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารและครูในโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้บริหาร และครูประสบปัญหาระดับปานกลาง และสภาพการปฏิบัติงานตามกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารและครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ สมสุข ธีระพิจิตร (2553: 148) กล่าวว่า ปัญหาของนักเรียนมี 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษาเล่าเรียน ด้านการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ด้านอารมณ์และสังคม ซึ่งปัญหาทั้ง 3 ด้านนี้ มาจากความต้องการของนักเรียนตามธรรมชาติ ตามวัย และตามพัฒนาการ ซึ่งเป็นผลมาจากนักเรียนขาดทักษะในการปรับตัวและความไม่เข้าใจกันระหว่างนักเรียนกับผู้ใหญ่ที่อยู่รอบข้าง อาจารย์ที่ปรึกษาจึงให้ความสนใจใส่กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน ไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม จากผลการศึกษาค้นคว้าสอดคล้องกับการศึกษา ของ ฉันทพร บุษปฤกษ์ (2553: 97) ที่ศึกษาบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาในทัศนะของนักศึกษา กลุ่มช่างอุตสาหกรรมส่วนกลาง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล 3 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านบริการและพัฒนา นักศึกษา และด้านปัญหาทั่วไป พบว่า ครูที่ปรึกษาปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่โดยรวมอยู่ในระดับมาก และยังได้ให้ข้อเสนอแนะว่าครูและผู้บริหารควรเอาใจใส่ในด้านอารมณ์ของนักเรียนทุกคน ถึงแม้ว่าความสามารถเชิงวิชาการจะทำให้บัณฑิตได้เข้าทำงาน แต่ความสามารถเชิงอารมณ์ จะทำให้บัณฑิตสามารถปฏิบัติตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการเอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคลจึงเป็นความจำเป็นที่ครูที่ปรึกษาต้องปฏิบัติเป็นประจำ และยังได้ให้ข้อเสนอแนะต่อการปฏิบัติตนของครูที่ปรึกษาว่า อาจารย์ที่ปรึกษาควรวางตัวให้เหมาะสมกับบทบาทที่ได้รับ การทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีจะสามารถสอนนักศึกษาได้มากกว่าคำพูด ซึ่งเมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาการส่งเสริมการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18

2. การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายข้อเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ โรงเรียนประสานกับผู้ปกครองโดยตรงเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนตามต้องการ มากที่สุด รองลงมาได้แก่ โรงเรียนจัดเก็บข้อมูลนักเรียนอย่างเป็นระบบสามารถนำข้อมูลมาใช้ได้สะดวก รวดเร็ว และโรงเรียนมีการดำเนินการให้ครูสร้างสัมพันธภาพอันดีกับนักเรียนจนเกิดความไว้วางใจ เชื่อมั่น และศรัทธา ทั้งนี้อาจเนื่องจากครูที่ปรึกษาได้รับข้อมูลที่เป็นจริงจากตัวนักเรียน

เอง การกรอกข้อมูลในแบบประเมินพฤติกรรมนั้นสามารถตรวจสอบได้ว่าเป็นข้อมูลจริงจากนักเรียนเอง นักเรียนไม่อาจมีการปิดบังข้อมูลจริงเกี่ยวกับตนเองไว้ได้ เพราะมีการออกเยี่ยมบ้านโดยให้ครูออกเยี่ยมบ้านของนักเรียนทุกคนและได้รับความร่วมมือ ความไว้วางใจจากผู้ปกครองซึ่งครูที่ปรึกษาเองก็สามารถตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชัย เจริญศรี (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาการปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเบญจมราชูทิศ ราชบุรี พบว่า ครูที่ปรึกษาของโรงเรียนเบญจมราชูทิศ ราชบุรี มีความคิดเห็นว่าได้ปฏิบัติงานในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับบุญมา นาคะวะรังค์ (2549: 101-102) ได้ศึกษากระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาทางสังคมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมมีการดำเนินงานด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ปัญหามากที่สุด รองลงมาคือด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายคน ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการส่งต่อ ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 มีการดำเนินงานตามกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เกี่ยวข้องกันยังไม่ดีเท่าที่ควร ซึ่งตามหลักการของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรให้ความสำคัญด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมากที่สุด เพราะการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นการรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจะช่วยให้ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนได้ดีขึ้น สามารถนำข้อมูลวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียนอันเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมและพัฒนาการเรียน การป้องกันแก้ไขและช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ผลจากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลจะได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ มิใช่การใช้ความรู้สึกหรือการคาดเดา โดยเฉพาะจะเป็นประโยชน์ต่อการช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียน จะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียน ดังที่กรมวิชาการ (2549: 11) กล่าวว่า ครูประจำชั้นเป็นผู้มีความใกล้ชิดกับนักเรียนงานสำคัญนอกเหนือจากการสอน คือ การศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อจัดทำข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับตัวนักเรียนแต่ละคนในทุก ๆ ด้าน เพื่อประกอบการให้ความช่วยเหลือนักเรียนอย่างถูกต้อง และเยี่ยมบ้านนักเรียนทุก ๆ คน เพื่อให้ทราบสภาพความเป็นอยู่ทางบ้าน เจตคติผู้ปกครอง และเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ตลอดจนเป็นการเพิ่มความเข้าใจเกี่ยวกับตัวนักเรียนมากขึ้น เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมหรือช่วยเหลือนักเรียน

3. การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ด้านการคัดกรองนักเรียนโดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเนื่องจากครูที่ปรึกษามีความเชื่อมั่นในแบบประเมินพฤติกรรมของนักเรียน ดังนั้น จึงทำให้ส่งผลมาถึงด้านการคัดกรองนักเรียนว่าข้อมูลที่คัดกรองนักเรียนนั้นมีความน่าเชื่อถือ เพราะว่าการที่ครูที่ปรึกษามีโอกาสได้เห็นสภาพจริงในความเป็นอยู่ของนักเรียน ประกอบกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 มีการกำหนดให้ครูที่ดูแลเรื่องระบบช่วยเหลือนักเรียนให้ออกเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคนและให้รายงานผลต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จึงส่งผลให้ครูที่ปรึกษาได้ออกไปเยี่ยมบ้านนักเรียนจริง ๆ และปฏิบัติได้อย่างทั่วถึง

ครบถ้วน พิจารณาเป็นรายข้อเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ โรงเรียนใช้เกณฑ์เดียวกัน ในการคัดกรองนักเรียนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ โรงเรียนแจ้งให้ผู้ปกครองได้ทราบข้อมูลนักเรียนที่อยู่ในกลุ่ม เสี่ยง / มีปัญหา เพื่อความร่วมมือจากผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเหมาะสม และโรงเรียน มีการรายงานผลการคัดกรองนักเรียนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาให้การ ช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเหมาะสม ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลักขณา สิริวัฒน์ (2553: 374-375) ที่เห็นว่าผู้ปกครองควรมีบทบาทสำคัญในการให้ข้อมูลและแนวทางในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และต้องคอยสอดส่องดูแลเด็กของตนเองอย่างใกล้ชิด ต้องสังเกตพฤติกรรมความต้องการทางกาย ทางใจ และทางสังคม โดยผู้ปกครองควรสนทนากับเด็กเป็นประจำซึ่งจะทำให้ผู้ปกครอง สามารถให้คำแนะนำหรือให้ ความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมทำให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่น

4. การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 18 ด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูที่ ปรึกษามีเวลาในการทำกิจกรรมก่อนเรียนของนักเรียนและครูส่วนใหญ่มีความมุ่งหวังที่อยากให้นักศิษย์มีความ ประพฤติที่ดี มีคุณลักษณะตามที่คาดหวัง โดยที่หลักการควบคุมและหลักการพัฒนาส่งเสริมต่างมุ่งไปสู่การ แก้ไขพฤติกรรมที่ต้องการแก้ไข ควบคุมหรือเสริมสร้าง ซึ่งอาจเป็นผลจากสภาพแวดล้อม เช่น สภาพสังคม ครอบครัว สภาพโรงเรียน หรืออาจจะเกิดจากตัวนักเรียนเองในการแก้ไข จำเป็นต้องค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของ ปัญหาให้พบก่อน แล้วพิจารณาหาวิธีแก้ไขที่เหมาะสม โดยต้องระลึกเสมอว่า “พฤติกรรมต้องมีสาเหตุ” พฤติกรรมอย่างหนึ่งอาจมาจากหลาย ๆ สาเหตุ และสาเหตุหนึ่ง ๆ อาจก่อให้เกิดพฤติกรรมหลาย ๆ อย่างได้ และที่สำคัญต้องไม่ทำให้เด็กที่ไม่มีปัญหา กลายเป็นเด็กที่มีปัญหาจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของครู พิจารณา เป็นรายข้อเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมนักเรียนกับ นักเรียนกลุ่มปกติให้พัฒนาได้เต็มศักยภาพ มากที่สุด รองลงมาได้แก่ โรงเรียนจัดกิจกรรมโดยเน้นให้นักเรียนมี บทบาทในกิจกรรมได้มากที่สุดและโรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนรู้จักตนเอง รู้จักผู้อื่น และสังคมดีขึ้น ตามลำดับ สอดคล้องกับ กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา (กรมวิชาการ, 2549) กล่าวว่า เยาวชนเป็นเด็กวัยเรียน ที่ต้องการความเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด ต้องการคำแนะนำที่ปรึกษาอย่างมีเทคนิควิธี บางครั้งก็ต้องการความ ช่วยเหลือในการแก้ปัญหาที่ผ่านมาในชีวิตอย่างเร่งด่วน ต้องการความรัก ความเข้าใจจากผู้ใหญ่ โดยมีพ่อ แม่ เป็นบุคคลสำคัญที่สุดของสถาบันครอบครัวในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและมีครูทุกคนโดยเฉพาะครูที่ปรึกษา ซึ่งตามหลักการแล้วจะเป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด เป็นผู้ทำหน้าที่ดังกล่าวแทนพ่อแม่ ผู้ปกครอง เมื่อเด็ก ๆ อยู่ที่โรงเรียน ครูที่ปรึกษาจึงเป็นบุคลากรของโรงเรียนที่ต้องรับภาระที่สำคัญยิ่ง ในการ ประสิทธิประสาทวิชาความรู้และอบรมศีลธรรมจรรยา เพื่อให้เด็กนักเรียนมีพัฒนาการในทุก ๆ ด้านเต็มศักยภาพ ของแต่ละบุคคลเป็นทรัพยากรบุคคลที่ทรงคุณค่าของสังคม

5. การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 18 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนโดยรวม และรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจ เป็นเพราะ ครูที่ปรึกษามีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายทำให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาที่เกิดกับตนเองได้

ซึ่งกิจกรรมที่หลากหลายนั้นทำให้สามารถแก้ปัญหาเฉพาะบุคคล เฉพาะกลุ่มได้ โดยยึดแนวทางที่เป็นแนวทางเดียวกันและครูที่ปรึกษามีการปลูกฝังให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัด หรือส่งเสริมให้กับนักเรียนเกิดแรงกระตุ้นในการสร้างสรรค์กิจกรรมที่สามารถแก้ปัญหาของนักเรียนเอง เช่น กิจกรรมเพื่อนเตือนเพื่อน กิจกรรมพี่สอนน้อง เพราะกิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่สร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างนักเรียนกับนักเรียน นักเรียนกับครูและนักเรียนกับผู้ปกครอง พิจารณาเป็นรายข้อเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ โรงเรียนดำเนินการให้ครูปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนทางด้านบุคลิกภาพ มากที่สุด รองลงมาได้แก่ โรงเรียนดำเนินการให้ครูแนะนำนักเรียนในเรื่องการปรับตัว และโรงเรียนประสานอย่างเป็นระบบกับครูผู้สอนในการแก้ปัญหาของนักเรียน ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สายสมร ยูนิมิตร (2555: 32) กล่าวว่า ระบบการช่วยเหลือนักเรียนเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนและครูที่ปรึกษารวมทั้งผู้ปกครองสามารถปรึกษาหารือและสามารถแก้ไขปัญหาร่วมกันได้อย่างดีเยี่ยม และ กุญชร คำชาย (2553: 138) กล่าวถึงครูประจำชั้นว่านอกจากจะทำงานสอนตามบทบาทแล้ว อีกบทบาทหนึ่งที่ครูจำทำให้ได้ในการช่วยเหลือผู้เรียนเบื้องต้นคือ การให้บริการแนะแนว โดยการให้คำปรึกษาเมื่อผู้เรียนมีความทุกข์และต้องการความช่วยเหลือ

6. การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูทุกคนมีหน้าที่เป็นครูแนะแนวตามนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ที่กำหนดว่า ครูทุกคนมีหน้าที่เป็นครูแนะแนวด้วย โดยมีหน้าที่ในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักเรียนประสานกับครูฝ่ายปกครอง ผู้บริหารหรือคนอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายโดยร่วมรับผิดชอบกับตัวนักเรียนต่อไป จนกระทั่งมีการส่งกลับนักเรียนจึงทำให้การติดตามผล การส่งต่อนักเรียน และประสานงานกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การช่วยเหลือมีประสิทธิภาพ พิจารณาเป็นรายข้อเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ โรงเรียนดำเนินการแก้ปัญหาในเบื้องต้นด้วยตนเองก่อน หากไม่สามารถแก้ปัญหาได้ จึงดำเนินการส่งต่อนักเรียนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ โรงเรียนมีการประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ ภายในโรงเรียน เพื่อการส่งต่อนักเรียนและโรงเรียนมีการร่วมมือกันวิเคราะห์พิจารณาข้อมูลนักเรียนเพื่อส่งต่อตามลำดับ สอดคล้องกับสมลักษณ์ พรหมมีเนตร และบุญมา นาคะวะรังค์ (2549: 83) ที่กล่าวว่า ครูที่ปรึกษาควรมีบทบาทในการช่วยเหลือและประสานงานกับครูอาจารย์อื่น ๆ ในการแก้ไขปัญหา นักเรียน รวมทั้งประสานกับผู้ปกครอง หน่วยงานภายในและภายนอกโรงเรียนในการช่วยเหลือนักเรียนต่อไป

7. ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18

7.1 จำแนกตามตำแหน่งของบุคลากรในโรงเรียน โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนด ทั้งนี้อาจเนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีนโยบายให้โรงเรียนในสังกัดทุกแห่งจัดให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และกำหนดมาตรการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพของนักเรียน เน้นกิจกรรมส่งเสริมพัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหา และการคุ้มครองสิทธิเด็ก

ตลอดจนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ปัญหาพฤติกรรมนักเรียน ปัญหาทางเพศ โดยประสานความร่วมมือกับเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรในท้องถิ่น ประสานการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการพัฒนา ส่งเสริม แก้ไข และส่งต่อนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ได้กำหนดให้มีการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในแผนยุทธศาสตร์ มีการจัดอบรมข้อมูลสารสนเทศเพื่อการพัฒนา ส่งเสริม แก้ไข และส่งต่อนักเรียน ทั้งผู้บริหาร ครู และทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ปรับปรุง พัฒนา สรุปรายงานผล และประชาสัมพันธ์ ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริม และสนับสนุนอย่างจริงจัง เพื่อให้ครู อาจารย์ และผู้เกี่ยวข้อง ร่วมแรงร่วมใจกันช่วยเหลือส่งเสริมนักเรียนอย่างมีระบบและต่อเนื่อง โดยยึดสายใยและความผูกพันระหว่างครูและลูกศิษย์ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนให้มีทักษะการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ได้อย่างมีความสุขตามเจตนารมณ์ของนโยบายและภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

7.2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนด ส่วนด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กนักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน และโดยรวมไม่แตกต่างกันซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนด ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่จะมีความพร้อมของบุคลากรที่จะคอยให้ความช่วยเหลือนักเรียน ครูมีภาระในการสอนและการดูแลระบบช่วยเหลือนักเรียนที่แยกงานกันออกมาทำให้มีครูแนะแนวโดยตรง มีหน้าที่คอยให้ความช่วยเหลือนักเรียน ส่วนในโรงเรียนขนาดเล็กครูต้องมีหน้าที่ในการสอนจำนวนมาก ทำงานหลายอย่างในคนเดียวกัน ทำให้ครูไม่มีเวลาในการให้ความสำคัญกับการให้ความช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคลน้อยลง ส่วนในด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสมชาย เหลืองอ่อน (2548: 59) ที่ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 ที่พบว่า ปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามความคิดเห็นของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสและโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ประสิทธิ์ พงษ์อักษร (2537) ได้ทำการศึกษากิจการปฏิบัติงานบริการแนะแนวของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา พบว่า บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีการปฏิบัติงานบริการแนะแนวอยู่ในระดับปานกลาง บุคลากรที่เกี่ยวข้องปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีการปฏิบัติงานแนะแนวแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป เพื่อให้การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถนำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้ประโยชน์ได้ ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยเรียงตามลำดับความสำคัญ จากระดับน้อย ไปสู่ระดับมาก ตามลำดับ ดังนี้

1.1 ด้านการส่งต่อนักเรียน ควรให้โรงเรียนดำเนินการสื่อสารกับนักเรียนและผู้ปกครอง ให้เข้าใจเหตุผลของการส่งต่อนักเรียน โดยมีการกำหนดวัน เวลา สถานที่ในการส่งต่อนักเรียนกับหน่วยงานที่รับช่วงต่อ โดยที่โรงเรียนมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ขณะที่นักเรียนอยู่ในการดูแลช่วยเหลือของผู้เชี่ยวชาญ

1.2 ด้านการรู้จักนักเรียน ควรมีการส่งเสริมให้โรงเรียนใช้เครื่องมือที่หลากหลายในการรวบรวมข้อมูลของนักเรียนที่ถูกต้องชัดเจน ให้โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนสำรวจตนเองและรู้จักตนเองดีขึ้นและให้โรงเรียนจัดประชุมผู้ปกครอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล และระดมความคิดเห็นข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการช่วยเหลือนักเรียน

1.3 ด้านการคัดกรองนักเรียน ควรให้โรงเรียนมีการจัดเก็บข้อมูลพฤติกรรมนักเรียนเพียงพอที่จะใช้คัดกรองนักเรียนได้อย่างถูกต้องโดยที่โรงเรียนชี้แจง เสนอแนะ และร่วมกันวางแผนกับผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในกลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา โดยจัดเก็บข้อมูลนักเรียนไว้เป็นความลับ

1.4 ด้านการส่งเสริมนักเรียน ควรให้โรงเรียนจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนในกลุ่มเสี่ยงให้เป็นกลุ่มปกติอย่างยั่งยืน โดยมีการจัดกิจกรรมโฮมรูมอย่างต่อเนื่อง โดยที่โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมกำหนดรูปแบบของกิจกรรมตามความสนใจ

1.5 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ควรให้โรงเรียนมีการดำเนินการพัฒนาครูให้มีความรู้ ทักษะในการให้คำปรึกษาตามหลักจิตวิทยาและให้โรงเรียนมีการจัดวางระบบในการช่วยแก้ปัญหาของนักเรียนได้อย่างทั่วถึงโดยมีการประสานงานอย่างเป็นระบบกับฝ่ายวิชาการในการแก้ปัญหาของนักเรียนด้านการเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการส่งต่อนักเรียนตามระบบดูแลช่วยเหลือของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18

2.2 ควรมีการศึกษาการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กรมสามัญศึกษา. (2544). ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกรมสามัญศึกษา กรุงเทพฯ:

กรมสุขภาพจิต. (2544) คู่มือครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์ (ร.ส.พ.)

เกษม อุ่นมณีรัตน์. (2554). รายงานการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนด่านทับตะโก

ราษฎร์อุปถัมภ์. (ออนไลน์). เข้าถึงข้อมูลจาก <http://www.paktho.ac.th/kasem>.

- ดำเกิง วงศ์ภาพสินธุ์. (2552). **ปัญหาการปฏิบัติงานปกครองในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสกลนคร**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญมา นาคะวะรังค์. (2549). **การศึกษากระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาทางสังคมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งตะวันออก**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประสิทธิ์ พงษ์อักษร. (2537). **การศึกษาการปฏิบัติงานบริการแนะแนวของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดสงขลา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ยุเพ็ญ ศรีพงศ์. (2548). **ปัญหาในการปฏิบัติงานแนะแนวของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก**. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ลักขณา สรวิวัฒน์. (2553). **การสร้างแบบฝึกการเขียนสร้างสรรค์โดยใช้แบบร้อยกรองร่วมสมัยในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชรีย์ ทรัพย์มี. (2525). **ทฤษฎีและกระบวนการให้คำปรึกษา**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- วิชัย เจริญศรี. (2554). **การศึกษาการปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเบญจมาราชูทิศ ราชนบุรี**. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สมลักษณ์ พรหมมีเนตร และฉันทนา จันทร์บรรจง. (2549). **ระบบการบริการงานที่ปรึกษานักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สายสมร ยวนนิมิตร. (2555). **ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน: แนวทางหนึ่งในการปฏิรูปการเรียนรู้ของกรมสามัญศึกษา**. วารสารวิชาการ, 5(5), 74.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). **การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)
- Cronbach, L.J. (1990). **Essential of psychological testing (5thed.)**. New York: Harper Collins.

- Gunderson, Jane. (2000). **Family Group Conference: An Innovative Approach to Truancy in Schools: A Case Study**. Doctor's Thesis. California: University of Southern California.
- Joseph, Gail Elizabeth. (2001). **Is You're Happy and You Know It : The Emotional Literacy Social Information Processing Scripts of Young**. High-Risk Children Doctor's Thesis Washington: University Washington.
- Keith, Patricia Berg. (1992). **Effects of Parental Involvement on Mexican-American Equations Analysis**. Virginia: Virginia Polytechnic Institute and State University.
- Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1970). Determining sample size for research activities. **Education and psychological measurement**, 30(3): 607-610.
- Lyons, Elby. (1993). **The Perceptions of Secondary School Administrators Regarding Gang Problems in Alabama Public School: Implications for Educational Decision Markers**. Alabama: The University of Alabama.
- Shertzer, S.C., & Stone, T. (1996). **Essential of psychological testing** (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Srithong, R. (1996). **Competency needs of student academic adviser as perceived by administrators, student academic advisers and student in teachers college**. In Thailand. Malaysia: Unpublished Doctoral Dissertation, University Kebangsaan Malaysia.
- West, S. (1991). A model of community participation in local school district decision making. **Dissertation Abstract International**, 42(4): 481.